

Elbląg, dnia 28 stycznia 2014 roku

PS-IV.431.3.24.2013.ID.

**Pani
Małgorzata Hurman
Kierownik
Gminnego Ośrodka
Pomocy Społecznej
14 – 407 Godkowo**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 22 pkt 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tekst jednolity z 2013 roku Dz. U. poz. 182, ze zm.) zespół głównych specjalistów Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie – zamiejscowe stanowiska pracy w delegaturze Urzędu w Elblągu przeprowadził w dniach 7,8,10,11,14,16,17 października 2013 roku kontrolę kompleksową Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Godkowie. Przedmiotem kontroli była ocena zakresu i sposobu realizacji ustawowych zadań samorządu gminnego z zakresu pomocy społecznej oraz ocena zgodności zatrudnienia pracowników z ustawowymi wymogami kwalifikacyjnymi, w okresie od 1 stycznia 2012 roku do dnia jej zakończenia.

Ustalenia kontroli zostały zawarte w protokole podpisanym przez Panią w dniu 9 stycznia 2014 roku. Do protokołu nie zostały wniesione zastrzeżenia.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Godkowie funkcjonował w oparciu o statut i regulamin organizacyjny. Wójt Gminy Godkowo zarządzeniem nr 9/2007 z dnia 23 lutego 2007 roku upoważnił Panią do wydawania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej należących do właściwości gminy.

Rada Gminy Godkowo w dniu 7 października 2004 roku podjęła uchwałę w sprawie zasad przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze. Kontrolujący stwierdzili nieokreślenie rzeczoną uchwałą szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat – zgodnie z art. 50 ust. 6 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej – zwanej dalej ustawą.

Natomiast w uchwale Rady Gminy Godkowo z dnia 25 sierpnia 2010 roku w sprawie zasad zwrotu wydatków na pomoc rzeczową, zasiłki celowe, zasiłki okresowe – nie uwzględniono zasad zwrotu wydatków za usługi, zasiłki na ekonomiczne usamodzielnienie, zgodnie z wymogami art. 96 ust. 4 w związku z art. 96 ust. 2 ustawy.

W dacie kontroli Ośrodek zatrudniał pięć osób w ramach 5 etatów. Ponadto usługi opiekuńcze świadczyło: sześć osób na podstawie zawartych przez Panią umów o dzieło na świadczenie usług w ramach pomocy sąsiedzkiej, a także trzy osoby na podstawie umowy zawartej pomiędzy Urzędem Gminy Godkowo a Powiatowym Urzędem Pracy w Elblągu filia w Pasłęku na wykonywanie prac społecznie użytecznych.

W sprawozdaniu MP i PS – 03 za I półrocze 2013 roku stwierdzono niezgodność danych dotyczących kadry Ośrodka ze stanem faktycznym, nie dokonano korekty.

Kwalifikacje Pani oraz pracowników socjalnych były zgodne z przepisami ustawy. Pracownicy socjalni uczestniczyli w szkoleniach, nadto pracownik socjalny pani Alicja Matusiak, w 2013 roku ukończyła studia podyplomowe o kierunku zarządzanie funduszami europejskimi.

Wskaźnik zatrudnienia pracowników socjalnych do liczby mieszkańców gminy Godkowo wynosił 1.130,3 i był zgodny z postanowieniami art. 110 ust. 11 ustawy stanowiącym, iż ośrodek

pomocy społecznej zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny na 2 tys. mieszkańców, nie mniej jednak niż trzech pracowników.

Przedstawiła Pani informację na temat realizacji zadań wynikających z ustawy. Zgodnie z Pani oświadczeniem, z uwagi na niewystępowanie potrzeb, Ośrodek nie realizował zadań o charakterze obowiązkowym w formie: schronienia, zapewnienia posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym, przyznania i wypłacania zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego, przyznania i wypłacania zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, przyznania zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego, opłacania składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem, organizowania specjalistycznych usług opiekuńczych, sprawienia pogrzebu, udzielenia pomocy osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego. Nadto nie prowadzono mieszkań chronionych.

Jednocześnie Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Godkowo, w obszarze 4.2.4. pomoc społeczna, nie była realizowana w zakresie utworzenia klubu seniora, prowadzenia warsztatów terapii zajęciowej, utworzenia mieszkania dla rodzin w sytuacji kryzysowej, utworzenia punktu leczenia odwykowego.

Oceny zasobów pomocy społecznej za 2011 oraz za 2012 rok nie zawierały rekomendacji rady gminy, zgodnie z wymogami art. 16a ust. 4 ustawy.

Na mocy porozumienia zawartego w dniu 1 marca 2013 roku pomiędzy Miastem i Gminą Pasłęk a Gminą Godkowo, siedmiu mieszkańców gminy Godkowo korzystało z usług świadczonych przez Środowiskowy Dom Samopomocy w Rzeczej.

Niezależnie od rodzaju, formy, liczby oraz źródeł finansowania, w 2012 roku Ośrodek objął pomocą 23,3% mieszkańców gminy. Podania o pomoc rozpatrywane były w terminie zgodnym z kodeksem postępowania administracyjnego. Rodzinne wywiady środowiskowe przeprowadzano z zachowaniem terminu określonego w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 stycznia 2011 roku oraz rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 8 czerwca 2012 roku w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego. Zawarte w wywiadach środowiskowych plany pomocy, opracowane przez pracowników socjalnych, były zgodne z potrzebami zgłoszonymi przez wnioskodawców. Decyzje administracyjne zawierały minimum decyzyjne. Odbiór decyzji w każdym przypadku został potwierdzony przez adresata.

W toku kontroli, w jednym przypadku, w okresie pobierania przez stronę zasiłku stałego, stwierdzono uzyskanie przez rodzinę dwa razy w roku jednorazowego dochodu, tytułem zatrudnienia męża strony. Ośrodek nie dokonał zmiany decyzji orzekającej w przedmiocie zasiłku stałego, w części dotyczącej jego wysokości. Zgodnie z art. 8 ust. 12 ustawy *w przypadku uzyskania jednorazowo dochodu należnego za dany okres, kwotę tego dochodu uwzględnia się w dochodzie osoby lub rodziny przez okres, za który uzyskano ten dochód*. Wyjaśnienia Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej Departamentu Pracy i Integracji Społecznej dotyczące stosowania art. 8 ust. 12 ustawy o pomocy społecznej stanowią *w przypadku dochodu wypłaconego „z dołu”, dolicza się go do dochodu za minione miesiące*. Ośrodek pomocy społecznej nie ma jednak możliwości żądania zwrotu wypłaconych za ten sam okres zasiłków, gdyż kwoty doliczane wstecznie do dochodu nie stanowią nienależnie pobranego świadczenia. W świetle powyższego nieżądanie przez Ośrodek zwrotu kwoty zasiłku stałego należało uznać za prawidłowe.

W jednym przypadku Ośrodek nie dokonał zmiany wysokości zasiłku stałego, na okoliczność zmiany dochodu rodziny przekraczającego 10% kryterium dochodowego tytułem utraty, a następnie przyznania dodatku mieszkaniowego.

Ośrodek realizował usługi opiekuńcze na rzecz mieszkańców gminy. W uchwale Rady Gminy Godkowo w sprawie zasad przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze, nieprawidłowo określono przedział kwot uprawniający do nieodpłatnych usług. Uwagi wniesiono do opracowanej przez Panią kalkulacji miesięcznej odpłatności za usługę, w formie pomocy sąsiedzkiej; ustalanie

szczegółowych warunków odpłatności należy do kompetencji rady gminy.

Usługi opiekuńcze świadczone były przez osoby zatrudnione w ramach:

- umowy o dzieło zawartej z GOPS, do wykonywania obowiązków pomocy sąsiedzkiej; w dacie kontroli umowa zawarta z 6 osobami,
- umowy zawartej pomiędzy Urzędem Gminy Godkowo a PUP filia w Pasłęku na wykonywanie prac społecznie użytecznych; w 2013 roku – 1 osoba na okres od 1 kwietnia do 30 września oraz 3 osoby na okres od 1 kwietnia do 31 grudnia.

Analiza akt dwóch usługobiorców wykazała przyznawanie pomocy w formie usług opiekuńczych w trybie decyzji administracyjnej, określającej ich zakres i okres. Nieprawidłowości stwierdzono w zakresie warunkowania ustalania odpłatności formą zatrudnienia osób świadczących usługi. Strona, na rzecz której usługi świadczone były przez osoby zatrudnione w ramach umowy o dzieło była zobowiązana do odpłatności, natomiast stronie, na rzecz której usługi świadczone były przez osoby zatrudnione w ramach prac społecznie użytecznych przyznano usługi nieodpłatnie. Zgodnie z Pani oświadczeniem taką zasadę Ośrodek stosował w każdym przypadku. Tym samym nie przestrzegano postanowień uchwały Rady Gminy Godkowo, naruszono zasadę równości.

Ponadto rezygnacją opiekuńki z pracy uzasadniano uchylanie decyzji przyznających pomoc mieszkańcom gminy w formie usług opiekuńczych. W jednym przypadku stosowną opiekę stronie zapewnił syn, w drugim przypadku w okresie od stycznia 2013 roku do marca 2013 roku nie zapewniono mieszkańcowi gminy usług, przy braku wsparcia ze strony rodziny.

W sprawozdaniu MP i PS – 03 za 2012 rok i I półrocze 2013 roku Ośrodek nieprawidłowo wykazał liczbę świadczeń i liczbę osób, którym decyzją przyznano usługi opiekuńcze, nie wykazując danych dotyczących osób i świadczeń, na rzecz których usługi świadczyły osoby zatrudnione w ramach prac społecznie użytecznych – tj. nieodpłatnych.

GOPS kierował mieszkańców gminy do domów pomocy społecznej. W 2013 roku w dps przebywało dziewięciu mieszkańców. Analiza akt trzech osób wykazała prawidłowo ustaloną odpłatność. Jednocześnie w aktach stwierdzono, sporządzane raz na rok, aktualizacje wywiadów z mieszkańcami, co było niezgodne z art. 107 ust. 4 ustawy stanowiącej: *w przypadku osób korzystających ze stałych form pomocy aktualizację sporządza się nie rzadziej niż co 6 miesięcy, mimo braku zmiany danych*. Ponadto aktualizacje sporządzane były przez osoby nieuprawnione – tj. aspiranta pracy socjalnej domu pomocy społecznej oraz inne osoby w zastępstwie za pracownika socjalnego domu pomocy społecznej.

Ośrodek realizował program rządowy „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, przy czym porozumienia zawarte ze szkołami nie określały formy posiłku oraz jego jednostkowego kosztu. W okresie objętym kontrolą posiłki w formie jednego dania gorącego, otrzymało w 2012 roku 156 dzieci i uczniów, w 2013 roku – 147. Całodziennym wyżywieniem objęto odpowiednio, siedmiu i dziewięciu uczniów do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej. Natomiast z posiłku, na wniosek dyrektora szkoły, skorzystało w 2012 roku – czternaście dzieci, w 2013 – ośmioro dzieci.

W toku kontroli stwierdzono nieprawidłowo zastosowaną instytucję *nienależnie pobranego świadczenia* w decyzji administracyjnej orzekającej o żądaniu zwrotu kwoty zasiłku stałego, na okoliczność podjęcia przez stronę zatrudnienia. Akta zawierały informację strony o podjęciu zatrudnienia oraz kserokopię umowy o pracę. Ponadto Ośrodek nie dokonał sprawdzenia dalszych uprawnień strony do zasiłku stałego określonych art. 37 ust. 1 pkt 2 ustawy. W sprawie nie zastosowano postanowień art. 12 ustawy stanowiącego m. in. o stwierdzonej przez pracownika socjalnego dysproporcji między udokumentowaną wysokością dochodu a sytuacją majątkową rodziny.

W związku ze stwierdzonymi w toku kontroli nieprawidłowościami, działając w oparciu o art. 128 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej wnoszę o podjęcie przez Panią kierownik, jako osobę odpowiedzialną za ich powstanie, stosownych działań mających na celu ich wyeliminowanie oraz realizację zaleceń:

1. Podjąć działania w celu określenia uchwałą Rady Gminy Godkowo szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia od

- opłat, jak również tryb ich pobierania, a także prawidłowego określenia uchwałą kwot uprawniających do nieodpłatnych usług opiekuńczych.
2. Podjąć działania w celu określenia uchwałą Rady Gminy Godkowo zasad zwrotu wydatków na usługi, pomoc rzeczową, zasiłki na ekonomiczne usamodzielnienie, zasiłki okresowe i zasiłki celowe.
 3. Prawidłowo sporządzać sprawozdania MP i PS – 03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach.
 4. Prawidłowo realizować zadanie własne gminy o charakterze obowiązkowym, tj. organizowanie i przyznawanie usług opiekuńczych.
 5. Podjąć działania w celu realizacji zadań wynikających ze Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Godkowo.
 6. Uwzględniać zmiany dochodu rodziny przekraczające 10% kryterium dochodowego, zgodnie z art. 106 ust. 3a ustawy o pomocy społecznej.
 7. Prawidłowo stosować instytucję nienależnie pobranych świadczeń, zgodnie z jej definicją określoną w art. 6 pkt 16 ustawy o pomocy społecznej.
 8. Uchylanie decyzji w przedmiocie zasiłku stałego uzasadniać brakiem uprawnień strony określonych art. 37 ustawy o pomocy społecznej.
 9. W sytuacji dysproporcji między udokumentowaną wysokością dochodu a sytuacją majątkową osoby lub rodziny, stosować postanowienia art. 12 ustawy o pomocy społecznej.
 10. Poddawać analizie aktualizacje wywiadów środowiskowych z mieszkańcami domów pomocy społecznej w zakresie przeprowadzania ich przez osoby uprawnione.
 11. Egzekwować przeprowadzanie aktualizacji wywiadów z mieszkańcami domów pomocy społecznej, zgodnie z art. 107 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej.
 12. W umowach ze szkołami na realizację programu rządowego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, określać formę oraz jednostkowy koszt posiłku.
- Termin realizacji – niezwłocznie.

Na podstawie art. 128 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej kontrolowanej jednostce przysługuje prawo, w terminie 7 dni od daty otrzymania zaleceń pokontrolnych, zgłoszenia do nich zastrzeżeń.

W przypadku nie wniesienia zastrzeżeń, informację o sposobie i terminie realizacji zaleceń, uwag i wniosków należy przekazać do Wojewody Warmińsko-Mazurskiego w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia.

Z up. WOJEWODY WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

Wanda Sylwia Kicińska
Zastępca Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej
Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego
Olsztynie